

KLAGANDE

Byggnadsfirman Haggström & Co AB, 556160-2375

Ombud: Biträdande jurist Anna Ahlsén och advokat Roger Wier

MOTPART

Akademiska Hus AB, 556459-9156

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 2 juli 2024 i mål nr 3895-24,
se bilaga A

SAKEN

Överprövning av offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och förordnar att upphandlingen ska rättas på så sätt att anbudet från Byggnadsfirman Haggström & Co AB inte ska förkastas på den grunden att det är onormalt lågt.

YRKANDEN M.M.

Byggnadsfirman Haggström & Co AB yrkar att kammarrätten ska bifalla bolagets överklagande i enlighet med de yrkanden som framställts i förvaltningsrätten, alternativt att den överklagade domen ska upphävas och målet visas åter till förvaltningsrätten för förnyad prövning. Bolaget åberopar samma grunder och omständigheter som i förvaltningsrätten och lägger till följande.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Akademiska Hus har inte åberopat något underlag till stöd för att ett entreprenörsarvode normalt uppgår till 7–9 procent. Vidare har bolaget presenterat avtal som Akademiska Hus tidigare ingått med betydligt lägre entreprenörsarvode. Förvaltningsrättens slutsats att bolagets anbud var onormalt lågt kan därför ifrågasättas.

Bolaget har på flera sätt specificerat och förklarat varför det är värdefullt för bolaget att fortsätta vara leverantör för Akademiska Hus. Bolaget har den ekonomiska kapacitet som krävs och har visat att anbudet är seriöst menat.

Det stämmer inte att bolaget inte har förklarat sin bedömning att utfört arbete kommer att resultera i ett överskott.

När det kommer till kalkylen som bolaget lämnat in har förvaltningsrätten bedömt att bolaget inte redovisat samtliga centraladministrativa kostnader, till exempel personalkostnader avseende tid som inte går att debitera såsom vid sjukdom och semester. Att sådana personalkostnader inte redovisats innebär inte i sig att bolaget undantagit dem från kalkylen, utan de har kunnat täckas av andra intäkter.

Argumentet att bolaget förväntas få ett högre arvode på grund av möjligheterna till återbruk har betydelse för om anbudet är seriöst menat. Tillsammans med övriga förklaringar har bolaget på ett godtagbart sätt förklarat sitt anbud. Det faktum att posten inte tagits upp i bolagets kalkyl är inte avgörande, eftersom bolaget i kalkylen angett att det finns andra typer av intäkter.

Akademiska Hus AB anser att överklagandet ska avslås. Akademiska Hus vidhåller det som anförts i förvaltningsrätten och lägger till följande.

Bedömningen och agerandet utgår från de förhållanden och omständigheter som finns i nu aktuell upphandling. Det är naturligt att faktiska

entreprenörsarvoden skiljer sig mellan olika upphandlingar med utgångspunkt i hur ersättningsmodellen ser ut. Avgörande är inte om det är viktigt för bolaget att vara leverantör till Akademiska Hus utan hur sannolikt det är att bolaget kan och vill fullfölja ett avtal till det i bolagets anbud angivna entreprenörsarvodet.

Bolaget vill göra gällande att man har en ekonomisk kapacitet samt andra intäkter som både visar att anbudet är seriöst menat samt täcker delar av bolagets kalkyl som inte har redovisats. Eftersom dessa intäkter inte kan kontrolleras av Akademiska Hus, trots att de är av vikt för avtalets fullföljande, är bolagets förklaring ofullständig och vag. Ser man till bolagets årsredovisningar och resultat är bolagets argument i denna del svåra att acceptera.

De fakturor från underleverantörer som bolaget hänvisar till stärker Akademiska Hus inställning att bolagets anbud inte är seriöst menat. Vad gäller bolagets resonemang kring kostnadsbesparingar för kort resväg och tullavgifter eftersom bolaget har sitt kontor invid KTH kan även detta ifrågasättas. I Akademiska Hus kalkyl är dessa kostnader inkluderade i timpriset för respektive roll och bolaget ersätts inte separat för restid eller tullavgifter. Vidare har bolaget lämnat anbud på samtliga områden i Stockholm. Eftersom bolagets förklaring endast utgår ifrån det scenario som vore ekonomiskt mest fördelaktigt för bolaget framstår den inte som trovärdig.

Möjligheterna till högre arvode på grund av återbruk är ytterst begränsade och även om Akademiska Hus strävar mot att i högre grad återbruka material är detta fortfarande inte dominerande. Enligt ramavtalet som upphandlas får upphandlad entreprenör tre gånger offererat arvode på återbrukat material. I och med att bolaget offererat 0,9 procent i entreprenörsarvode innebär det 2,7 procent i entreprenörsarvode i dessa fall. Även ett sådant arvode ligger långt under branschnivåerna.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE*Är anbudet onormalt lågt?*

Någon definition av begreppet onormalt lågt anbud finns varken i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, eller i de EU-direktiv som bestämmelsen genomför. Det är den upphandlande myndigheten som utifrån omständigheterna i det enskilda fallet ska avgöra vad som förefaller vara ett onormalt lågt anbud. I mer uppenbara fall bör det vara en enkel åtgärd för myndigheten att initialt hänvisa till vad som är onormalt avseende det aktuella kontraktsföremålet och i branschen i fråga. Nollanbud kan i regel alltid ses som onormalt låga (se prop. 2015/16:195 s. 1114 och HFD 2016 ref. 3).

Akademiska Hus har anfört att ett entreprenörsarvode i liknande upphandlingar normalt uppgår till 7–9 procent. Även om Akademiska Hus inte har åberopat något underlag till stöd för detta, anser kammarrätten att det saknas skäl att ifrågasätta att entreprenörsarvoden i det angivna spannet är vad Akademiska Hus förväntat sig i upphandlingen. Det som Byggnadsfirman Häggström & Co AB anfört om att Akademiska Hus i tidigare upphandlingar accepterat avsevärt lägre entreprenörsarvoden förändrar inte den bedömningen. Eftersom bolagets anbud alltså varit avsevärt lägre än vad som kunde förväntas och dessutom ligger nära ett nollanbud anser kammarrätten att anbudet förefaller onormalt lågt. Akademiska Hus har därför haft fog för att begära in en förklaring från bolaget.

Har en tillfredsställande förklaring lämnats?

Frågan därefter är om den förklaring som bolaget har lämnat är tillfredsställande på så sätt att anbudet inte skulle ha förkastats.

Det som är avgörande vid bedömningen av om ett anbud ska förkastas för att det är onormalt lågt är om anbudet är allvarligt menat och om anbudet skulle kunna leda till att upphandlingen inte får avsett resultat.

Det är anbudsgivaren som ska visa att anbudet är allvarligt menat. I syfte att säkerställa effektiv konkurrens ska alla relevanta faktorer som anbudsgivaren gjort gällande och som hänför sig till kontraktsföremålet beaktas vid myndighetens granskning av om ett anbud som framstår som onormalt lågt ska godtas eller förkastas (se prop. 2015/16:195 s. 1115 samt HFD 2016 ref. 3 I och där angivna hänvisningar till EU-domstolens praxis).

Omständigheter som talar för att ett anbud är seriöst menat kan t.ex. vara anbudsgivarens storlek, dess ekonomiska ställning och att anbudsgivaren tidigare har erfarenhet av den upphandlande myndigheten som beställare (se HFD 2016 ref. 3 II).

Kammarrätten bedömer att den förklaring som bolaget lämnat till sitt anbud är detaljerad och att det inte finns skäl att ifrågasätta att bolaget har kapacitet och vilja att leverera i enlighet med ramavtalet under den aktuella perioden. Vid bedömningen beaktar kammarrätten särskilt att bolaget tidigare varit leverantör till Akademiska Hus under flera år, och att det inte finns några uppgifter om att bolaget då skulle ha haft problem med att leverera i enlighet med avtalet. Bolagets uppgifter om varför det är av stor vikt för bolaget att fortsätta vara leverantör åt Akademiska Hus är vidare tydliga och framstår som rimliga. Den kalkyl som bolaget lämnat in innehåller visserligen vissa oklarheter men det kan ändå läsas ut att bolaget har gjort en seriös beräkning innehållande både uppskattade kostnader och intäkter avseende det lagda anbudet, resulterande i en förväntan på viss vinst.

Sammantaget bedömer kammarrätten att det saknas anledning att ifrågasätta att bolaget har förmåga och avsikt att leverera enligt ramavtalet, och därmed

att det även saknas anledning att bedöma att bolagets anbud inte skulle vara seriöst menat. Bolagets förklaring till sitt anbud är således tillfredsställande på det sätt som krävs enligt LOU och Akademiska Hus borde därmed inte ha förkastat anbudet. Upphandlingen ska därför rättas på så sätt att anbudet från bolaget inte ska förkastas på den grunden att det är onormalt lågt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (KR-09).

I det här avgörandet har deltagit tf. kammarrättslagmannen Magnus Lundberg (ordförande), kammarrättsrådet Ann-Charlotte Borlid (referent) och tf. kammarrättsassessorn Sara Wennerholm.

Föredragande har varit kammarrättsfiskalen Emma Johannesson.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 3

DOM
2024-07-02
Meddelad i Göteborg

Mål nr
3895-24

SÖKANDE

Byggnadsfirman Häggström & Co AB, 556160-2375

Ombud: Advokaten Roger Wier och biträdande juristen Anna Ahlsén

MOTPART

Akademiska Hus AB, 556459-9156

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,
förkortad LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

BAKGRUND

Akademiska Hus AB (Akademiska Hus) genomför en upphandling av ramavtal avseende byggservice – 0–700 tkr – Stockholm, Solna, Huddinge, dnr 23/224.

Av tilldelningsbeslut den 28 mars 2024 framgår att Byggnadsfirman Häggström & Co AB (Häggström) fick sitt anbud förkastat med stöd av 16 kap. 7 § LOU på grund av att Akademiska Hus bedömde att anbudspriset var onormalt lågt och att bolaget inte kunde förklara det på ett tillfredsställande sätt.

Det förvaltningsrätten ska pröva i målet är om det finns skäl för att ingripa mot upphandlingen på de grunder som bolaget har anfört.

YRKANDEN M.M.

Häggström & Co AB

Häggström ansöker om överprövning och yrkar, i första hand, att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse vidtagits. I andra hand yrkar bolaget att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen ska göras om. Till grund för det anför bolaget främst följande.

Häggströms anbud är inte onormalt lågt och Akademiska Hus har således inte haft grund för att förkasta anbudet. Under alla omständigheter har bolaget lämnat en godtagbar förklaring till anbudet. Vidare har Akademiska Hus, i strid med likabehandlingsprincipen, tilldelat upphandlingen till anbudsgivare som har lämnat högre pris än Häggström. Bolaget har lidit skada, eller har i vart fall riskerat att lida skada, av Akademiska Hus agerande.

Bolagets anbudspris är inte onormalt lågt

Av den förklaring Häggström lämnat framgår att entreprenörsarvodet inte är lågt utan att den kalkyl som gjorts visar ett överskott. Häggström har således kalkylerat med viss vinst på uppdraget. Akademiska Hus har inte heller inkommit med något underlag till stöd för att entreprenörsarvodet brukar vara på 7–9 procent, utan Akademiska Hus har tidigare ingått avtal med entreprenörsarvoden om noll procent.

Bolagets kalkyl

Skälen till att bolaget kan gå med vinst trots det låga anbudet är den lokala förankringen till ramavtalsområdena som Häggström och anlidade underentreprenörer har. Bolaget har inte heller några resekostnader eller kostnader för tullar. Därtill har bolaget arbetat med Akademiska Hus under 20 år och har därför en slimmad och kostnadseffektiv organisation.

Akademiska Hus är en viktig samarbetspartner för bolaget och avtalet kan skapa marknadsandelar. Dessutom har Häggström en ekonomisk kapacitet som innebär att bolaget klarar av att inte gå med vinst om det skulle visa sig att avtalet föll ut så.

Bolaget har lämnat in en förklaring till de överväganden som legat till grund för bolagets kalkyl. De förklaringar som lämnats är inte generella utan baseras på noggranna uträkningar av kostnader och intäkter. Häggström har inga problem att klara avtalstiden och bolaget kommer gå med vinst på avtalet för att på så sätt kunna behålla samma personalstyrka och bibehålla samma höga kvalitet. Eftersom bolaget har åberopat en ekonomisk kapacitet skulle Akademiska Hus inte heller drabbats av en eventuell felberäkning.

Akademiska Hus har inte noggrant utvärderat Häggströms förklaring och kalkyl. Akademiska Hus verkar bland annat ha förbisett att Häggström och underentreprenörer har låga resekostnader eftersom de befinner sig på plats. Därtill fakturerar underentreprenörerna ett lägre timpris för sina tjänster än vad Häggströms ska fakturera till Akademiska Hus. Det kan vidare konstateras att leverantörerna har varit tvungna att göra antaganden eftersom det i upphandlingen saknas uppgifter om vad underentreprenörernas kostnad uppskattas till och vilka som är mest representerade.

Därtill bör det uppmärksammas att Häggström har lång erfarenhet av att bedriva återbruk samt har ett omfattande återbruk och byggnadsvård vilket leder till att bolaget enligt upphandlingens ersättningsmodell får tre gånger arvode vilket har möjliggjort ett lägre anbudspris.

Akademiska Hus

Akademiska Hus anser att ansökan om överprövning ska avslås. Till grund för det anför bolaget i huvudsak följande.

Häggström har lämnat ett anbud med ett anbudspris som förefaller vara onormalt lågt. Akademiska Hus har därför begärt en förklaring av det låga priset. Bolaget har inte lämnat en tillfredsställande förklaring och det har därför förelegat en skyldighet att förkasta anbudet.

Anbudspris i upphandlingen

Anbudsgivarna har i upphandlingen lämnat sitt anbudspris genom att offerera ett entreprenörsarvode, angivet i procent. Vad som ingår i entreprenörsarvodet framgår av AFD.61 i de administrativa föreskrifterna jämte ABT 06.

Entreprenörsarvodet är ett procentuellt påslag beräknat på leverantörens kostnader så som material och arbetare. Entreprenörsarvodet avser i princip

kostnader ”ovanför arbetsplatsen”, det vill säga administrativt och stödjande arbete som normalt utförs på ett huvudkontor eller ett regionalt kontor, som till exempel IT-stöd, löne- och personaladministration, företagsledning, försäkringar och så vidare. En leverantör har dessutom ofta kostnader för bland annat utbildning, konferenser, friskvård och fortbildning vilket inte har direkt avknytning till en särskild entreprenad. Den typen av kostnader utgör därför mer generella arbetsgivarkostnader som ska täckas av entreprenörsarvodet (se punkten AFD.61 7c *kostnader i övrigt* i upphandlingsdokumentet). Entreprenörsarvodet avser även det ansvar som leverantören påtar sig i samband med entreprenaden och ska således täcka eventuellt vite, skadestånd eller fel som ska avhjälpas på leverantörens bekostnad (se förtydliganden i punkten AFD.61 på s. 24 i upphandlingsdokumentet). Vidare ska entreprenörsarvodet också inkludera leverantörens vinst och kostnader för räntor.

Bolagets anbud förefaller vara onormalt lågt

Enligt anbudsformulärets krav 4.1.2 lämnar anbudsgivaren sitt anbudspris genom att offerera ett entreprenörsarvode, angivet i procent. Vad som ingår i entreprenörsarvodet framgår av AFD.61 i de administrativa föreskrifterna jämte ABT 06. Därutöver ska entreprenörsarvodet även inkludera bolagets vinst. Ett entreprenörsarvode brukar vanligen ligga på 7–9 procent.

Bolagets anbudspris om 0,9 procent förefaller vara onormalt lågt dels utifrån de kostnader som entreprenörsarvodet ska ge täckning för, dels att det kraftigt avviker från vad ett entreprenörsarvode vanligen ligger på. Det avtal som Häggström refererar till tecknades under 2014 under helt andra omständigheter och är därför inte jämförbart med det avtal som ska tecknas efter den aktuella upphandlingen.

Bolagets förklaringar är inte tillfredsställande

Den kalkyl som bolaget har tillhandahållit är förenad med stora brister och förklarar inte i dess helhet det låga anbudspriset. Bolagets kalkyl saknar helt beräkning för hur bolaget kommer fram till ett timpris och det enda som anges är att Häggström har för avsikt att redovisa ett positivt resultat om 29,50 kr/tim. Eftersom bolaget inte redogör för hur man kommer fram till detta resultat (som borde baseras på timpris, sociala avgifter, kostnader för arbetskläder och verktyg m.m.) kan Akademiska Hus inte ta ställning till trovärdigheten av kalkylen. Vidare är kalkylen inte tydlig och består av många antaganden. Det framstår inte som att bolaget är insatt i aktuell ersättningsmodell och utifrån kalkylen går det inte att utläsa hur bolaget ska kunna leverera till fastställda avtalsvillkor under ramavtalets giltighetstid om fyra år. Bolaget har inte heller tillhandahållit något underlag till stöd för påståendena.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Utgångspunkter för prövningen

Förvaltningsrättens prövning är en kontroll av om det finns skäl att ingripa mot upphandlingen på grund av att den upphandlande myndigheten har brutit mot principerna för upphandling eller någon annan bestämmelse i LOU. I mål om överprövning av en upphandling gäller som huvudprincip att den part som påstår att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange grunderna för sin talan. Häggström har gjort gällande att bolagets anbud inte är onormalt lågt eller att bolaget i vart fall har förklarat det låga anbudspriset.

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt.

Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (4 kap. 1 § LOU).

Om ett anbud förefaller vara onormalt lågt, ska den upphandlande myndigheten begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden. Myndigheten ska förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden (16 kap. 7 § LOU).

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att syftet med regeln är att tydliggöra att upphandlande myndigheter har en skyldighet att begära en förklaring till anbud som förefaller onormalt låga, samt att den upphandlande myndigheten har en skyldighet att se till att en upphandling är effektiv i den meningen att de ska säkerställa att leverans kan ske i enlighet med kontraktet (se prop. 2015/16:195 s. 794 f.).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (20 kap. 6 § första stycket LOU).

Förvaltningsrättens bedömning

Har Häggströms anbud varit onormalt lågt?

Akademiska Hus har anfört att ett entreprenörsarvode normalt ligger på 7–9 procent i liknande upphandlingar. Mot bakgrund av det anser förvaltningsrätten, även med beaktande av vad Häggström har anfört att Akademiska Hus, som tidigare har ingått avtal med betydligt lägre entreprenörsarvode än så, har haft fog för bedömningen att Häggströms anbudspris varit onormalt lågt. Akademiska Hus har därmed också haft fog för att begära in en förklaring av anbudspriset från Häggström. Frågan är därmed

om den förklaring som Häggström har lämnat är tillfredsställande och visar att anbudet är seriöst menat samt att bolaget har förmåga och vilja att fullgöra avtalet under de aktuella villkoren under hela avtalsperioden.

Har Häggström lämnat en tillfredsställande förklaring?

I sin förklaring till Akademiska Hus har Häggström bland annat angett att avtalet är av mycket stor betydelse för bolaget och att bolaget gjort en noggrann uträkning av kostnader samt intäkter som innebär att bolaget förväntas gå med vinst. Vidare skulle en förlust av avtalet innebära att tidigare investeringar skulle gå om intet. Häggström har också uppgett att bolaget åberopar sin ekonomiska kapacitet för det fall det visar sig att bolaget inte kommer gå med vinst och att Akademiska Hus därmed inte kommer drabbas. Bolaget har även lämnat in en ekonomisk kalkyl.

Inledningsvis kan förvaltningsrätten konstatera att det inte finns något krav på att leverantörer ska lämna anbud som innebär att de förväntas gå med vinst eller på annat sätt göra en bra affär. Däremot krävs det att ett anbud är seriöst menat och att det kan antas att leverantörerna har en vilja och förmåga att fullgöra avtalet enligt de i anbudet och upphandlingsdokumentet ställda villkoren. Mot bakgrund av att upphandlingen gäller ett ramavtal som löper över fyra år anser förvaltningsrätten att det kan ställas något högre krav på förklaringen till det låga anbudet jämfört med en upphandling som bara avser ett projekt. Det här eftersom det utifrån förklaringen måste gå att dra slutsatsen att bolaget kommer ha en vilja och förmåga att fullgöra avtalet under hela fyraårsperioden (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 14 maj 2024 i mål 7295–23).

Av upphandlingsdokumentet framgår att entreprenörsarvodet är ett procentuellt påslag beräknat på leverantörens kostnader på bland annat material och arbetare (se punkten AFD.61 i upphandlingsdokumentet). Akademiska Hus

har anfört att entreprenörsarvodet framförallt förväntas täcka leverantörens kostnader ovanför den specifika entreprenaden, men också den risk bolaget tar samt den vinst leverantören förväntas göra.

Vad gäller Häggströms förklaring om att avtalet är av stor betydelse för bolaget anser rätten att förklaringen är förhållandevis allmänt hållen. Bolaget har visserligen specificerat varför det är värdefullt för bolaget att fortsätta vara leverantör för Akademiska Hus i förhållande till bland annat de lokaler bolaget besitter, men utifrån det går det inte att dra slutsatsen att Häggström kommer ha förmåga och vilja att leverera enligt ramavtalet under hela den aktuella perioden. Vidare anser förvaltningsrätten att vad bolaget anfört, om dess ekonomiska kapacitet, inte ger tillräckligt stöd för att bolagets anbud är seriöst menat i förhållande till det aktuella ramavtalet.

Vad gäller den kalkyl bolaget lämnat in framgår en del kostnader hänförliga till bolagets verksamhet, men som inte har anknytning till ett särskilt uppdrag, vilka förväntas täckas av entreprenörsarvodet (jfr punkten AFD.61 i upphandlingsdokumentet). Det finns dock ett flertal olika centraladministrativa kostnader som bolaget kan förväntas ha, men som inte redovisats.

Förvaltningsrätten noterar i detta sammanhang bland annat att Häggström inte redogjort för personalkostnader avseende tid som inte går att debitera såsom sjukdom och semester. Vidare finns det ingen förklaring till hur bolaget kommit fram till att bolaget kommer göra ett överskott om 29 kr/tim på utfört arbete, trots att det får antas vara en beräkning som bolaget har genomfört och därmed borde ha kunnat redovisa. Eftersom den bedömningen har förhållandevis stor betydelse för kalkylen som helhet utgör det en konkret brist att bakgrunden till bedömningen inte redovisas tydligare. Bolaget har vidare uppgett att det förväntar sig få ett högre arvode på grund av möjligheterna till återbruk. Förvaltningsrätten bedömer att det till viss del

kan förklara bolagets låga anbud, men den posten är inte upptagen i bolagets kalkyl, och arvodet i den delen kan inte i sin helhet kompensera för de otydligheter som finns i den inlämnade kalkylen.

Sammantagen bedömning

Vid en sammantagen bedömning av den förklaring och kalkyl som Häggström lämnat in anser förvaltningsrätten att bolaget, i förhållande till den långa ramavtalstiden och differensen från ett normalt entreprenörsarvode, inte kunnat förklara det låga anbudspriset på ett tillfredsställande sätt. Eftersom Häggström inte har presenterat en förklaring som på ett godtagbart sätt förklarar det låga anbudspriset har Akademiska Hus haft fog för att förkasta bolagets anbud. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-05).

Nathalie Lemaire

Rådman

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Hanna Rappmann.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.

Hur man överklagar

KR-09

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga det till Högsta förvaltningsdomstolen. Överklagandet ska skickas till kammarrätten. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen senast den dag tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får Högsta förvaltningsdomstolen inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva ett överklagande. Högsta förvaltningsdomstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller kammarrättens beslut. Det är därför viktigt att du i överklagandet tar med allt som du vill föra fram.

Så här gör du

1. Skriv kammarrättens namn, målnummer och beslutsdatum.
2. Förklara vilken ändring du vill ha och varför du tycker att beslutet ska ändras.
3. Förklara varför du anser att Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd ovan).
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Bifoga de skriftliga bevis du hänvisar till om de inte redan finns i målet.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om hur domstolen kan nå dig: e-postadresser, postadresser,

och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

6. Skicka eller lämna in överklagandet till kammarrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Kammarrätten kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet, och då står kammarrättens beslut fast.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar kammarrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta förvaltningsdomstolen.

Har du tidigare fått handlingar med förenklad delgivning kan även Högsta förvaltningsdomstolen skicka handlingar på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med kammarrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.